

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJER LAJOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési útdíjakban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 242. szám.

Csütörtök, okt. 22.

A birói függetlenség.

— okt. 22.

A birák és ügyészek nemrég alakult országos egyesülete most mozgalmat indított az iránt, hogy a birói függetlenség minél hathatósabban biztosítsassék.

Ebben a kifejezésben, hogy „független biró” pleonazmus van, annyira benne gyökerezik a köztudatban az, hogy a biró nem is lehet más, csak független. Valaki, aki minden befolyástól, megfélemlítéstől, kedvezéstől ment, nem ismer más tekintet, mint az igazságot és szigorú pontossággal úgy ítél, ahogy ezt lelkiismerete és az állami törvények parancsolják. A birót ilyennek hiszi, ilyennek követeli a közvélemény s ezért széles körökben fájó disszonanciát kelt az a fájó, keserűségtől itatott panasz, mely minap egy legmagasabb rangú biró ajkáról hangzott el az országos birói és ügyészi egyesület közgyűlésén. A magyar biró nem független, — mondotta Grecsák Károly kuriai biró — mert a birói előléptetés mai, a kormánytól függő berendezése mellett nem is lehet. A birói függetlenség elengedhetetlen kelte az automatikus előléptetés és olyan anyagi helyzet, mely a legfőbb társadalmi javak letéteményeseit megóvjá a legnagyobb mindennapi gondoktól. Magyarországon ellenben minden egyes biró karrierje a fölöttes hatóságoktól és a kormánytól függ.

Az anyagi helyzete pedig nem olyan nyugodalmas, hogy minden hullámcsapástól mentes, biztos helyről nézhetné a zajló élet kavargását.

Akik ismerik társadalmi és közéletünk mélységeit, azoknak ez a panaszhang nem újság, de egy magasrangú biró ajkáról ilyen határozott nyílt szó élesebb világitásba helyezi a birói kar sorsát a nagy-

közönség előtt is s ezért különösen súlyos ez a nyilatkozat.

Konstatálni kell, hogy a magyar birói kar túlnyomó többsége hivatása magaslatán áll, lelkiismeretességben és függetlenségben nem enged semmi kívánni valót. De abban, hogy ilyen legyen, nem az állam jóakarata, vagy intézményes biztosítékok segítik a magyar birót. Sőt éppen ellenkezőleg, a magyar biró intézményes biztosítékok hiányában s az összes ránehezülő ellenséges viszonyok dacára őrzi meg függetlenségét, a jó és lelkiismeretes biró dekórumát. A magyar biró küzd a folytonosan fokozódó munkatöbblettel ellen, kis fizetéséből mindenről lemondó aszkéta életet él.

De szabad-e, lehet-e, olyan fontos értékét a köznek, mint a bíróság függetlensége, annyira ingatlan és változó-kony alakra fektetni, mint arra a reménységre, hogy egy egész nagy kaszt minden újabb regrutája az egyéni tisztesség, becsület és igazságszeretet valóságos kifejeződéséből tökélyeiből rekvirálódjék? Ebből a látószögből kell nézni és értékelni Grecsák fölajdulását. Mert ha csak egyetlen egy biró akad, aki a maga személyes előnyéért, vagy egyéb haszonért nem a szigorú és meztelen igazságot tekinti, már akkora csorba esett a birói tekintélyen s a független bíróságban rejlő alkotmánygarancián, hogy ezer biró önfeláldozó kötelességtudása alig tudja helyrehozni.

Ezért kell különös fontosságúnak venni a birák helyzete fölött elhangzott panaszszót s ezért kell az állam és a társadalom minden tényezőjének segítséget nyújtani a birák igazi függetlenségét célzó törekvéshez, mert minden javulás, ami a biró kar szociális, vagy szolgálati viszonyait megjavítja, az egyetemes közérdek

javára szolgál. Mert ha a jog és az igazságszolgáltatás nem tiszta, akkor már igazán csak a vizözön következhetik.

A vármegyei tisztviselők lakbérére és a díjnokok fizetése.

— Két miniszteri rendelet. —

— okt. 22.

A vármegyei tisztviselők oly rég várt lakbérrendezése, valamint a díjnokok fizetésemelése végre eljutott nemcsak a reménység fokáig, de már teljes joggal várhatják is az érdekeltek annak megvalósulását. A belügyminiszter két fontos rendelete igazolja ezt, melyet e hó 19-ről intézett az összes vármegyei alispánjaihoz s így Torontál vármegye alispánjához is. Az egyik rendelet a tisztviselők, altisztek és szolgák lakbérére, a másik a díjnokok fizetésemelésére vonatkozik. Az egész ország tisztviselőit és díjnokait érdeklő két fontos rendelet így szól:

122733/908. Az 1908. évi állami költségvetésről szóló 1908. XXVII. törvény cikk 7. §-a értelmében az 1893. IV. törvény cikk hatálya alá tartozó állami tisztviselők, altisztek, szolgák részére az 1908. évi IV. lakbérnyelvtől kezdve az állomáshelyüknek ugyanannak I—VII. lakbérosztályba sorozásával magasabb lakpénzek állapítottak meg. Az 1904. X. törvény cikk értelmében ezen rendelkezés a vármegyei tisztviselők, altisztek és szolgákra is kiterjed. A vidéki állomáshelyeknek a miniszterium által a II—VII. lakbérosztályokba sorozása ugyan még nem történt meg, azonban, hogy az egyes állomáshelyeknek lakbérnyelvtől végleges besorolása után a vármegyei alkalmazottak részére még a folyó évre esedékes lakpénztöbblettel késedelem nélkül megállapíthatók legyenek, felhívom alispán urat, hogy a vármegye alkalmazásában levő tisztviselők, altisztek és szolgákról kimutatást szerkesztessen és azt, az adatokat igazoló aláírásával hozzám sürgősen terjessze fel. Egyben meghagyom azonban alispán urnak, hogy azokról a tisztviselők, altisztek és szolgákról, akik jelenlegi állomáshelyükről, az illető állomáshely folyó évi utolsó lakbérnyelvtől kezdettől fogva más állomáshelyre helyeztetnének át,

A „TORONTÁL” tárcája.

Honvágy.

Ballard asszony, a cselédszerzőné, kit azzal biztam meg, hogy tehénpásztort kerítsen számomra, egy szelíd kinézésű, csendes gyermekkel állított be hozzám, ki olyan csinos és félénk volt, mint az özike.

— Ez a kis jószág már sok mindenen ment keresztül — szólta madame Ballard. — Nincs olyan dolog, melyben ki nem ismerné magát. Bátran odaállíthatja, ahol szüksége van rá.

Bár Ballard asszony nem lelkesített tulajdonos dicséretével, mégis szolgálatomba fogadtam a kicsikét, annál is inkább, mert annyira felébresztette érdeklődésemet, hogy egy pillanatig sem habozva, azonnal felmenttettem őt attól a hivatástól, amelyre eleinte szántam. Így közvetlen környezetembe került, mint valami értékes játékszer, ritka madár, kis kutyá, vagy szép macska, csak azért, hogy élénk szemével és ügyes mozdulataival gyönyörködtessen. Ezen a kötelességen kívül egyéb foglalkozása nem is volt. Tétlenül járkált a házban és fenhangan jóformán sohasem szólta hozzám. Csupán két nagy, szelíd szemével beszélt, melyek irántam alázatot és imádatot árultak el.

Tatounek hívták.

Tatou! . . . milyen idegenül hangzó, különös név, mely kissé nemcsak gályaszagú volt, de magával hozta a narancsok és banaánok hazájának illatát is. Nem tudta, vajjon honnan jutott nevéhez, de azt sem, hogy ki adta neki. Magáról egyáltalában többet nem tudott, mint azt, hogy neve: Tatou!

Nem tudtam megérteni, hogy miért adták neki ezt a nevet? Hiszen arcában semmi sem volt, mi idegenül hangzó nevéhez igazolna volna, melylyel azokat a zöld színben játszó kis állatokat jelzik, melyek az Óceánon messze túl, az őserdők árnyas mocsaraiban tanyáznak. Kinézésében nem volt semmi szokatlan. Éppen úgy nézett ki, mint hazánkban a többi gyermekek, vagyis inkább úgy, mint egy kis bretagnei leány, kinek a fenyeserdők csendje épp oly meghitt, mint a csupasz sziklák vigasztalansága és az avar kietlensége. Ő azonban semmit sem tudott a fenyeserdőről, a csupasz szirtekről és a pusztaságról. Csupán azt az egyet tudta, hogy Tatounek nevezik. (Tatou, magyarul: tobzoska) [páncélos állat.]

Honnan jött? . . . Azt sem tudta! Homályos és elmosódott emlékei csak addig nyultak, hogy midőn kicsi volt, kezénél fogva vezették, hogy mogorva épületekben, melyek benyomásai után itélve, fogházak, vagy szegény-

házak lehettek, lassan-lassan felnőtt, bár nem valami magasra. Ezek az épületek zsufolva voltak hozzá hasonló, kicsi, beteges teremtésekkel, kik ott a világ minden részéből és irányából összegyűltek. Közülük legtöbben meghaltak. Lobogó gyertyák között és mormogó kiserők által követve, naponta lehetett látni kis koporsókat a temetőhöz vezető uton. Tiszta lelkük éjjelenként röpönt az égbe, a fehér, kicsi gyermekágyasokból. De fájdalmas arccal, fehér kezeccsékkel és nagy, kérdő szemekkel, helyükre ismét jöttek mások. Sem az ágyak, sem a koporsók sohasem voltak üresek és a temetőben mindig közelebb és közelebb jutottak egymáshoz a sötét fakeresztek. Viaszféher arcú asszonyok ápolták a kicsikéket, asszonyok, kiknek hosszú uszályos, fekete ruhájuk a padlót söpörte, kiknek homlokát berámázta a fehér főkötő s kiknek ajkai annyira kiszáradtak a végnélküli imádságok lehetetlenségétől, mint a virággyökér, melyeken keresztül fújt az északi szél. Ezek az épületek, hol éjjel-nappal szünet nélkül dongott a harang, a hideg folyosók, az elzárt udvarok, a lépcsőzetesre megnyírt galyagonyabokrok, melyek a magas kőfalakhoz lapultak, a kápolnák, összevéve borzalommal töltötték el Tatout, bár mindezekről csak bizonytalan és zavaros emlékei voltak, olyanok, mint azok a képek, melyeket lelkében a multtól alkotott. Hosszas kérdezősködés után megtudtam,

FIGYELEM!

PETRY JAKAB :: NAGYBECSKEREK

Ajánlja az igen tisztelt vevőközönségnek becses figyelmébe dusan felszerelt raktárát a legújabb fazonban és legizlésebb kivitelben készült

férfi, női és gyermekruháit, valamint férfi- és fiu-kalap különlegességeit,

nemkülönb a legjobb minőségű bel- és külföldi szöveteket feldolgozó mérték utáni szabóságát, ugyszintén a saját műhelyében és felügyelete alatt készült női szőrmekabátokat, colliereket és karmantyukat. Nagy választékot tart szőrmével bélelt saját készítményű vadász- és gazdász-kabátokból, asztrachán és másnemű prémsapkákból, valamint nyers prémekből is. Elfogad mindennemű szőrmearu készítményt vagy új fazonra való izlésees átalakítást.

JUTÁNYOS ÁRAK.

895—x 10

FIGYELEM!

FIGYELEM!

PONTOS KISZOLGÁLÁS.

vagy akik ez időtől fogva magasabb állásba választatnának meg, illetőleg nevezetnének ki, külön nyilvántartást vezessen s ezen nyilvántartást hozzájáruló évi december hó 10-ig terjessze fel, hogy az illetőket az állomáshelyük szerint megillető lakpénz a folyó év utolsó lakbérnegyedétől kezdve a nyilvántartások alapján, annak idején visszamenőleg kiutalványozható legyen. Budapest, 1908. október 19. A miniszter helyett: H a d i k s. k., államtitkár.

A díjnokok fizetésemelésére vonatkozó rendelet a következő:

121577/1908. A minisztertanács folyó évi április 28-án tartott ülésében elhatározta, hogy az állami hivataloknál alkalmazott díjnokok részére magasabb napidíjak állapítottassanak meg. — Mivel ez alapon a vármegyei díjnokok napidíjait is rendezni szándékozom, felhívom alispán urat, hogy a vármegye alkalmazásában levő díjnokokról kimutatást szerkesztessen s azt az adatok helyességét eselleg bekívánt iratok alapján igazoló aláírásával ellátván, hozzám mielőbb terjessze fel. A vidéki városoknak a II-VII. lakbérosztályba sorozásaira vonatkozó tárgyalások még folyamatban lévén, az új napidíjak az állomáshelyekre való tekintettel megállapítására nézve az itteni felülvizsgálat után fogok határozni. Budapest, 1908. október 19. A miniszter helyett: H a d i k s. k., államtitkár.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 óráig tartva az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délután gőzfürdő. A kádfürdő reggel 6-tól este 7-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 óráig este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 óráig este 10-ig.

Október 29. Tanácsgyűlés.
Október 31. Városi képviselőválasztások
November 9. Közig. bizottság ülése.

— **Személyi hír.** Jankó Ágoston alispán, a hivatalos ügyben Budapestre járt, ma visszaérkezett Nagybecskerekre.

— **Kitüntetett jegyző.** Torontálvármegye jegyzői karának egyik nagyérdemű jeles tagját királyi kitüntetés érte. A király ugyanis Meng József szárcsai körjegyzőt a közügyek terén kifejtett hosszú, számos évi buzgó tevékenységéért az arany érdemkeresztalával tüntette ki. A kitüntetés, amely fényt vet Torontálvármegye érdemes jegyzői karára is, igaz örömet kelt mindenkinek, aki a kitüntetett jegyzőt ismeri. Hosszu tevékenységét mindvégig kiváló erények jellemzik. Fáradságtalanul buzgón működött mindenkor pályáján s ernyedetlen munkásságával folyton a köz javát, a nép és községe érdekeit szolgálta.

hogy Tatout, miután elhagyta az ódon házakat, egymásután több családnál helyezték el, kik a legalantasabb szolgálatra szorították a gyermeket. Olyan munkát kellett végeznie, ami gyenge karjainak túlságosan kemény és nehéz volt. Piszkos aggyastánok üdözték szerelmükkel, gonosz asszonyok pedig mérgekben véresre verték. De lelkeben nem maradt semmi foltja ennek a piszoknak és semmi gyűlölet a sok megkínóztatásért. E kristálytisza gyermeklélekről minden visszapatant!

Körülbelül egy év elteltével Tatou mély buskomorsóba merült. Gyakran találtam őt könyek között.

— Miért sírsz? — kérdeztem tőle ilyenkor.
— Mert szomorú vagyok!
— És miért vagy szomorú?
— Nem tudom! ...
— Talán nem szeretsz többé engem, Tatou?
— Oh, igen, igen! ... Nagyon szeretem önt, de szeretem szülőföldemet is!
— Szülőföldedet? ... Ugyan, ugyan, hiszen nem is ismered!
— Talán éppen azért! Annnyira vágyom utána!

— Oda nem térhet vissza az ember, honnan nem jött!
— Mégis, mégis! Azért vagyok olyan szomorú, azért sírok ...

Egy napon így szólt hozzám:
— Ma éjjel szülőföldemről álmotadtam! ... Az magasan, magasan, akár csak az ég — fényárban uszó ország, hol minden csupa zene! ... Engedje meg, hogy felkeressem!
— Ugy sem találnád meg soha!

— Egyenesen napkelet felé mennék, míg csak meg nem találnám ezt az országot!

Eltéríteni igyekeztem őt ettől a gondolatától. Szövegeteket, szalagokat, sőt egy selyemszőrű fehér kecskét is ajándékoztam neki. De ő nem nyúlt sem a szövegetekhez, sem a szalagokhoz és

Hogy ezért most a királyi kegy szórja rá az elismerés sugarát, azt mindenképpen megérdemli s a kitüntetés igazán méltó férfiut ért.

— **Izraelita istentisztelet.** A helybeli izr. templomban a péntek esti imatisztelet fél 5 órakor kezdődik.

— **Az ármentesítő társulatok köréből.** A földmívelésügyi miniszter Csernovics Diodor rudolfsgnádi ármentesítő- és lecsapoló-társaság miniszteri biztosa mellé rendelt véleményező bizottságba Grandjean Géza csemetai jegyzőt nevezte ki. — Ugyancsak a földmívelésügyi miniszter a német-szentmihály-aurellházi belvíz-lecsapoló társaság hatáskörét belső egyenetlenségek miatt felfüggesztette, az ügyvezetésre pedig Matyasovszky Oszkár kincstári ispánt küldte ki miniszteri biztosként.

— **Latkóczy Imre felmentése.** A hivatalos lap mai száma jelenti:

Latkóczy Imre, a közigazgatási bíróság volt másodelnöke ezen állásról lemondván, lemondási kérvénye szabályszerű tárgyalás után 1908. évi október 17-én elfogadott.

A felmentés az ismeretes patika-ügynek a következőképpen.

— **Házasság.** Sági János nagybecskereki fogházor ma esküdtöt hűséget menyasszonyának, Pesti Etelnek. A polgári esküvő délelőtt 10 órakor volt az anyakönyvi hivatalban.

— **Népfelkelési szemle.** Nagybecskereken e hó 26. és 27-én tartják meg a népfelkelési szemlét, mely mindkét napon reggeli fél 8 órakor fog kezdődni a volt esküdtzéki teremben. A szemlén jelentkezni tartoznak mindazon népfelkelők, akik 1866-tól 1878-ig születtek. A nem jelentkezőket a törvény 4-től 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal sújtja.

— **A tüzoltás érdekében.** A vármegyei tüzoltó-szövetség az utóbbi időben mindent elkövet, hogy a tüzoltóság nemes és közhasznú intézményét minél szélesebb körben népszerűvé tegye. Most legutóbb azon fáradozik a szövetség, hogy ezen intézményt a gyermekekkel már az iskolában megkedveltesse. E célból Strosz Béla városi főjegyző, mint a torontálmegyei tüzoltó-szövetség titkára, a következő nyílt levelet intézi a vármegye összes iskolaigazgatóihoz:

Tekintetes igazgatóság! Ámbár a tüzoltóság közhasznú voltát a közönség általában elismeri, sajnálattal kell gyakran látnunk, hogy akkor, midőn senkit nem fenyeget a tűz veszélye, feledésbe megy a tüzoltók hasznos szolgálatainak elismerése, sőt néha értelmesebb emberek sem riadnak vissza a tüzoltóság tagjainak, vagy testületének méltatlan kitérítésétől. Távol áll tőlünk, hogy mesterségesen különös elismerést hajhássunk, vagy különös tiszteletet követeljünk magunknak, mert hiszen a mi legfőbb jutalmunk a nyugodt öntudat, hogy önként vállalt kötelességünknek tőlünk telhetőleg megfeleltünk. De az intézmény s a nagyközönség érdekében állónak tartjuk, hogy az előítéletek megszűnjenek s a

egy este még a kecskét is elhagyta az erdőben. Tatou ettől kezdve fogyott, mint a holdvilág. Mozdulatai ellankadtak és lábzan égtek szelid nagy zemei. Ágyba kellett őt fektetnem. A kétségbeesés környékezett.

Egy éjjel, midőn ágyánál virrasztottam, kezemet megfogta és halk, elhaló hangon szólt hozzám:

— Milyen jó ön, hogy végre távozni enged ... Már két hónap óta vándorlok, vándorlok ... szülőföldem felé ...

Szemeiben kialudt a láz. Taglejtései ismét visszanyerték megszokott, bájos kedvességüket. Azonban mégis látszott, hogy ez a fiatal lélek hanyatlak.

Kezemet szeretetteljesen szorítottam homlokához.

— Ne beszélj Tatou, az nem tesz neked jót! Inkább aludjál, gyermekem.

De nem fogadott szót. Ismét beszélt, lágy, vékony hangon és olyan gyengéden, amint nyári éjszakákon a szellő csókolja a virágokat.

— Ön olyan jó ... és annyira szeretem önt. Azt hittem, hogy sohasem érek célhoz. Nagyon fáradt voltam, hiszen vándorlásom már két hónap óta éjjel-nappal tart ... szülőföldem felé. Tegnap végre megpillantottam szép hazámat. Még csak néhány perc és én célnál leszek ... Igazán felséges ország ... Egészen világos ... és végtelen Ott milyen jó dolgom is lesz! ... Szívem majd kettészakad.

— Tatou, Tatou! — kiáltottam — ne beszélj ilyeneket!

— Olyan, mint a menyország, olyan fényes — mondotta. — Igen ... végre megérkeztem ... Én ...

Feje visszahanyatlott párnáira. Igy mult ki csendes, panasza nélkül. C ak keze remegett meg kissé, mely az enyémbe volt. A halál elhaladt mellette és szárnyaival hozzáshintott.

Octave Mirbeau.

tüzoltóság komoly, gyakran veszedelmes munkájáról helyes fogalmat nyerjenek az emberek. Tudva azt, hogy az iskolásgyermekek lelke a legfogékonyabb talaj, melybe a nemzet jövője és javai érdekében érdemes népnevelőink az ideális és gyakorlati elvek és tudnivalók sok száz magját eredményesen elhelyezik: azt hisszük, hogy a gyermekeknek a tüzoltói intézményről való jóindulatu felvilágosítása nagy hasznára lehetne ugy az intézménynek, mint a közönségnek s így hazánknak is. Arra kérjük tehát t. Cimet, sziveskedjék odahatni, hogy alkalmasan az egyes tanerők növekedésükkel ismertessék a tüzoltóság célját, annak közhasznú voltát, a tüzoltóságok tevékenységét, fáradságos tanulásukat és gyakorlataikat, veszedelmes munkájukat az oltás, a vagyon és életmentés körül. Biztassák a gyermekeket a tüzoltóság hathatós erkölcsi és anyagi támogatására s arra, hogy különösen tűzveszély esetén mindenki igyekezzék közreműködni azon, hogy a tüzoltók munkájukat minél eredményesebben végezhessék. Kitanítandók volnának a gyermekek arra, hogy a tűz kitörése esetén mit kell tenni s mitől kell tartózkodni, hogy a nagyobb baj elkerülhető legyen. Például, hogy a gyermekek ahelyett, hogy a tűz színhelyére szaladnak lábatlankodni, inkább siessenek a tüzoltókat értesíteni, stb., meg vagyunk győződve, hogy néhány meleg, jóindulatu szó a maga helyén és idején igen nagy hatással lehet s ha minden tanerő minden évben csak néhányszor foglalkozik e téren növendékeivel, rövid néhány év alatt elérjük a kívánt eredményt, hogy az előítélet veszt erejéből és mihamarabb meg is szűnik s a közönség a tüzoltóságban a közhasznú intézményt fogja látni s nemcsak egy egyenruházott magántársaságot, amely fölött élcelődni szokás, sőt illik. Midőn tehát t. Cimet és a t. tanítósnak szives közreműködését és támogatását újlag kikérjük, ügyünket hazafias buzgalommal s jóindulattal ajánljuk.

De nemcsak a szövetség, hanem a nagybecskereki önkéntes tüzoltó-egylet is minden lehetőséget elkövet, hogy tüzoltóságunk a kellő nívóra emeltesse. Nemrégiben piros tábláscákkal látta el azokat a házakat, ahol tüzoltók laknak, hogy tűz esetén a közönség tudjon hová fordulni. Most azon fáradozik a parancsnokság, hogy tüzjelző telefon-állomásokat rendezzenek be a város területén s az egyesület e célból felkérte az egyes telefonbérletet, hogy a közbiztonságra való tekintettel engedjék meg, hogy telefonjukat szükség esetén tüzjelzésre használhassa a közönség. A telefonbérletet ezt a kérést kivétel nélkül a legnagyobb készséggel teljesítették s így a tüzoltóság már legközelebb jelzőtábláscákkal látja el azokat a házakat, ahol ilyen tüzjelző telefon-állomás van. Ennek a fontosságát bővebben magyaráznunk talán felesleges s mi csak örömmel konstatálhatjuk azt, hogy az új parancsnokság máris több hasznos intézményt léptetett életbe s ezennel is bizonyára azon lesz, hogy a közérdeknek hasznos szolgálatokat tegyen.

— **Román tanítók gyűlése.** Karánsebesről írják: A karánsebesi gör. kel. román püspök egyházi hatósága alá tartozó kraszszörényi, temesi és torontáli felekezeti iskolai tanítók, mintegy 300-an Karánsebesben most tartották meg az évi nagygyűlést, melyen a román nyelvű vezetői nagy számban jelentek meg. A gyűlésen részt vettek Popovics dr. és Petrovics dr. országgyűlési képviselők is. A nagygyűlés a püspöki székesegyházban istentisztelettel kezdődött. Berecz Gyula kir. tanfelügyelő az elnök üdvözlő szavaira a tanítók lelkére kötötte, hogy alkalmazkodjanak a törvényes rendelkezésekhez és növendékeiket hazafias szellemben neveljék, amit a tanítósnak lelke Se treascával fogadott. A tanfelügyelő beszéde volt az első magyar beszéd, mely a karánsebesi román székesegyházban elhangzott. Üdvözlő beszédekkel mondtak még az aradi román tanítók nevében Popovics Dóme és a torontáliak nevében Vecia román tanítók. Az egyesület működéséről Bandu titkár számolt be s jelentését tudomásul vették. Majd Branisce Valér dr., a lugosi Drapelul szerkesztője tartott előadást a nyelvtanítás köréből. A gyűlés után 200 terítékű banket volt.

— **Csecsemő az országúton.** Mint Zombolyáról jelentik, a napokban a Zombolya-Czerna közötti országúton Kvint Miklós Julia-majorbeli kocsis párnába burkolva egy kis élő csecsemőt talált. A síró kis gyermeket magához vette fel a kocsi, a községben pedig átadta az ottani kórház gondnokságának további gondozás végett. A csecsemő anyját a csendőrség nyomozza.

— **Véres bucsu.** Mint Aradról írják, tegnap előtt este fél tíz óra között az Arad szomszédságában levő Fakert községben valóságos vérfürdő volt, amely az odasereglett bucsukok s a csendőrség között kitört viszályból keletkezett. A csendőroket ugyanis a kissé ittas állapotban levő bucsusok megröbenték és tetteleg bántalmaz-

ták, amire a csendörök négyszer egymásután sortűzetet adtak. A sortűznek három halálos és hat súlyos sebesültje van. A vizsgálat folyik.

— **Halál munkaközben.** Nagyszentmiklóson a napokban Rogyán Sebők 60 éves román ember Fulajtár Samu ottani gazda kertjében munkaközben hirtelen összeesett és meghalt. Halálát szívizületés okozta.

Színház, művészet.

* **A bálványimádók.** A nagybecskereki közönségnek tegnap abban a nem mindennapi színházi eseményben volt része, hogy valóságos premiére-tesét kapott. Géczy Istvánnak, a jeles népszínműírónak „Bálványimádók” című darabja került ugyanis a nagybecskereki színpadon bemutatásra. A bálványimádók a pénz rajongói, akik előtt a pénz az egyedül üdvözítő s akik mindenre képesek a pénzért. Stammer György egész életében csak azért dolgozott, hogy vagyont szerezzen s ebben a törekvésében nem volt előtte semmi sem szent. Kidoboltatta ősi birtokaikból Tarkóy Oszkár, Bedő Imrét, hogy hatalmas birtokoknak ura lehessen. A pénzért azután rangot, címet akar venni s leányát odaadja feleségül a léha, lump Tarkóy Oszkár grófnak, aki a pénzért fölállozza arisztokratikus gögjét s elveszi az egykori sziléziai szatócs leányát. A pénz másik áldozata, Bedő Imre, nem züllött el, hanem a munkához látott s az egykori Tarkóy-uradalom mellett sikerült megtartani egy kis birtokcskát, amelyen bányászik, földet tur. Ezt a kis földcskét azonban a pénz hatalmával elveszi tőle Stammer, aki konstatálja, hogy a pénz előtt nincs jog és igazság. Hiába nyeri meg a birtokpört Bedő két fórumon, a harmadikon elveszti igazát. A szerző sejteti, hogy a pénz segítségével Stammer leánya és Bedő Imre titkon szeretik egymást, de mikor Bedőtől Stammer elveszi birtokát, végzetes összeütközés támad, amelynek az a következménye, hogy Stammer Eszter, akit Bedő önértében megsért, felesége lesz Tarkóy Oszkárnak, akit nem szeret. Ez az első felvonás. A többi félévvel később történik. Itt már látjuk az előre sejtett boldogtalan házasságot, a gróf tejes léhaságát, a bálványimádók többi alakjait, a férfit (Szentmarjaj), aki a pénzért szemel huny, hogy felesége Tarkóy szeretője lehessen és Szentmarjajné, aki a szegény gróftól nem hallgatta meg, de a gazdag grófnak szeretője lesz. A bonyodalom kész. Ezután leleplezések következnek, amiből előáll a dráma, amely azonban lassan kibonyolódik, mert a szerető szívek egymásra találnak, a bűnösök bűnhődnek s Tarkóy gróf áldozata lesz a birtokából kipörölt s így kenyerüket vesztett munkások lázadásának és Bedő Imre, meg Stammer Eszter egymáséi lehetnek. E közben még simán lejátszódik Vass Domokos és Bedő hugának kis szerelmi története, amely szintén boldog házassággal végződik. Ez rövid kivonata a darab meséjének. A darab nem a legsikerültebb alkotása Géczynek, erősen mesterkéltségek és sok a naivitás benne, de elvégre rosszabbakat is láttunk már a színpadon. Drámai koncepciója gyöngé, de van néhány jól megrajzolt alakja, amelyek életet visznek a darabba. Sajnos azonban, a tegnapi előadás nem sikerült, mert a szereplők legtöbbje nem találta bele magát szerepébe s az egész előadás vonatottan, nehezen ment, ami még jobban a darab ártalmára volt. **H a l a s i M a r i k a (Stammer Eszter) H a r a s z t i V i l m a (Szentmarjajné) és G ó z o n B é l a (Bedő Imre)** emelkedtek ki csak a főbb szereplők közül, míg **V i r á n y i S á n d o r (Tarkóy Oszkár gróf)** nem tudott mit csinálni a nem neki való szereppel, éppen úgy **S o l y m o s i S á n d o r** és **R e m e t e G é z a** sem. A kisebb szerepekben **P e t e r d i E t e l k a, B a r n a A n d o r, K a b o s G y u l a, B. F e h é r L a u r a** elég jók voltak. Közönség szép számmal jelent meg a bemutatón, de a darab és az előadás hidegen hagyta. (S—s.)

* **A denevér.** Ma este Strausz János örökbecsű darabja „A denevér” kerül színre Eisenstein szerepében Polgár Károly igazgatóval. A többi főbb szerepeket Kaposi, Remete, Csanádi, Barna, Haraszi játsszák.

* **Kerülő ut.** A kultúregyesület előadásainak sorában holnap Henry Bernsteinnek, az egyik legnagyobb modern francia drámaírónak híres darabját, a „Kerülő ut”-at mutatja be nálunk először a színtársulat. A darab csodálatos találóan meséli szomorú történetét egy ledér-

életű anya tisztalelkű leányának, ki környezete sarából fölragyog a tisztos élet fénykörébe, de ez eszményét el nem érheti, mert a becsületes emberek kegyetlen vaskalappal kizaklatják körükből, úgy hogy végül kénytelen visszatérni abba a csuf világba, melyből kiindult. A darabot Polgár igazgató a legjobb szereposztásban fogja bemutatni s előreláthatólag nálunk is meg lesz a nagy sikere, amely mindenfelé kísérte.

TÁVIRATOK

A delegációk.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) A magyar delegáció ma délelőtt 10 órakor Zichy Tivadar gróf elnöklésével teljes ülést tartott, amelyen a hadügyi bizottság jelentését vette tárgyalás alá.

Először Babics Lyubomir szólalt fel, aki különböző horvát dolgokban interpellálta a hadügyminisztert, mire a miniszter helyett Hoffmann altábornagy adta meg a választ.

Ezután Okolicsányi László előadó ismertette a hadügyi költségvetést és ajánlotta elfogadásra.

Szemeré Miklós a kormányozható léghajókra és a repülőgépekre hívta fel a kormány figyelmét.

Bakonyi Samu a nemzeti követelmények teljesítését sürgette.

Molnár János a legénység vallási és erkölcsi nevelése érdekében szól.

Hellebronth Géza azt mondja, hogy míg a nemzeti követelményeket nem teljesítik, addig Magyarország újabb áldozatokat nem hozhat.

Tomisics György horvát a dalmáciai vasutat sürgeti.

Utána Tuszkán Gergely beszél. — Az ülés folyik.

Ugyancsak ma délelőtt tartott ülést az osztrák delegáció tengerészeti albizottsága is, melyen a tengerészeti költségvetést tárgyalta.

Andrássy a királynál.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” ered. távirata.) Andrássy Gyula gróf belügyminisztert a király tegnap délben több mint másfél óra hosszat tartó külön kihallgatáson fogadta. A félhivatalos jelentés semmit sem fűz a kihallgatásról szóló híradásához, politikai körökben azonban az audiencia hosszu tartamából azt következtetik, hogy a kihallgatáson Andrássy a választói jog reformjáról tett előterjesztést az uralkodónak.

A közös külügyminiszter a függetlenségi pártban.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Aehrenthal báró közös külügyminiszter tegnap este Wekerle Sándor miniszterelnök kíséretében látogatást tett a függetlenségi pártkörben. Előbb 7 óra tájban Eszterházy gróf osztályfőnök jött meg s utána érkezett Aehrenthal és Wekerle, akiket a nagy számban összegyűlt függetlenségi képviselők természetesen nagy szíveséggel fogadtak. A pártkörben jelen volt Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, Mezőssy, Tóth és Sztérenyi államtitkárok, valamint a pártkör alelnökei. Az érintkezést a párt tagjai és a külügyminiszter között Hoitsy Pál közvetítette s a külügyminiszter több mint egy óra hosszat beszélgetett a pártnak németül tudó tagjaival. Ezután a külügyminiszter közel másfél órai ottartózkodás után el távozott a pártkörből.

Aehrenthal báró közös külügyminiszter ugyancsak Wekerle miniszterelnök társaságában ma este 7 órakor az alkotmánypártban tesz látogatást.

A horvát bán Budapesten.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rauch Pál báró horvát bán ma reggel Budapestre érkezett és a

délelőtt folyamán hosszabb ideig tanácskozott Wekerle Sándor miniszterelnökkel.

A Ház munkaprogramja.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” ered. távirata.) Politikai körökben beszél, hogy a képviselőház november hó 10-én kezdi meg üléseit. Egyik legelső ülésén az annexió kérdésével, nyomban utána pedig a főváros fejlesztéséről szóló törvényjavaslattal fog a Ház foglalkozni. Ugyancsak ebben a hónapban kerül még tárgyalás alá az indempitási törvényjavaslat.

A balkáni események.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mai belgrádi jelentések szerint ott most már ugyszólván egészen elcsendesült a nagy háborus láрма s csak itt ott mutatkoznak kisebb izgalmak és tüntetések.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból jelentik, Forgách gróf osztrák-magyar követ ma oda érkezett. Hivatalos jelentések szerint a követ még a mai nap folyamán lépéseket tett a monarchia érdekeinek megóvására.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rauch Pál báró horvát bán ma délelőtt Wekerle Sándor miniszterelnökkel folytatott tanácskozásai során jelentést tett a Horvátországban uralkodó hangulatról, amely Bosznia és Hercegovina annektálása folytán támadt. A bánnak erre vonatkozó jelentése teljesen megnyugtató. A bán jelentést tesz erről Aehrenthal közös külügyminiszternek is.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a bojkott-mozgalom Törökországban mindinkább szünőfélben van. A közös külügyminiszter utasítására a magyar-osztrák nagykövet közölte a török kormánnyal, hogy a Szandzsákból a monarchia csak akkor vonja ki összes csapatait, ha a nyugalom teljesen helyreáll.

A lövészek kivételének eltöltése.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” eredeti távirata.) A hivatalos lap mai száma minisztertanácsi határozatot közöl, amely szerint mindennemű fegyver, lövészer, fegyver-alkatrészek, robbantószerkezetek gyártásához szükséges anyagok, továbbá lovak, szamarak, igás állatok, valamint ezek felszereléséhez szükséges tárgyak kivitele Magyarországból és Ausztriából, ugyszintén Boszniából és Hercegovinából tilos.

Kardosékat felmentették.

Budapest, okt. 22. (A „Torontál” ered. távirata.) A Kardos-testvérek bankügyében már mintegy két hét óta folyó törvényvényészi tárgyalás most ért véget s a bíróság ma hozott ítéletet az ügyben. A bíróság a Kardos testvéreket a vád alól felmentette, mert az indokolás szerint nem talált pozitív bizonyítékokat bűnösségükre. A bíróság egyben elrendelte Kardos Árpádnak és Gézának szabadonbocsátását.

Határidő-üzet.

Budapest, okt. 22. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre 1908.)	24.28
Buza (április 1909.)	24.38
Rozs (októberre 1908.)	19.96
Rozs (áprilisra 1909.)	20.42
Zab (októberre 1908.)	16.52
Zab (áprilisra 1909.)	17.12
Tengeri (októberre)	15.12

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Bérlét 22. sz. VÁROSI SZÍNHÁZ. 25. előadás.

Ma, csütörtökön, 1908. október hó 22-én:

A DENEVÉR.

Víg opera 3 felvonásban. — Irtá: Genée Richárd.

Holnap, pénteken, 1908. évi október hó 23-án

KERÜLŐ UT.

2804/1908. sz.

Jarkovác község előljárósága.

Árverési hirdetemény.

Alólirott község előljárósága ezennel közhírré teszi, miszerint a Jarkovác község, mint erkölcsi testület tulajdonát képező „Pészak“ nevű dülőben levő 108 (1600 □-öl kat.) hold

szántóját 2 holdas parcellákban,

majd pedig az u. n. „Két spicz“ szántó darabot 1909. évi kukoricavetés alá azonnali készpénzfizetés mellett nyilvános árverésen **f. évi okt. 27-én d. e. 9 órakor** a községházán haszonbérbe fogja adni.

A bér feltételek a községi jegyzői hivatalban a hivatalos órákon belül betekintheők. Zárt írásbeli ajánlatok is elfogadhatók.

Jarkovác, 1908. évi október 19.

949-22

Községelőljáróság.

3655/1908. sz.

Melence község előljáróságától

Hirdetemény.

Melence község előljárósága részéről ezennel közhírré tételik, hogy a község tulajdonát képező

nagyvendéglő

berendezéssel együtt 2600 kor. kikiáltási árban, valamint a melencei országos vásári és hetipiaci **helypénzbeszedési jog** 800 kor. kikiáltási árban 1909. évi január hó 1-től számított 3 (három) egymásután következő évre **f. évi nov. 12-ik napjának d. e. 9 órakor** Melence községházánál nyilvános árverés útján bérbe fog adni.

Közelebbi feltételek a jegyzői irodában mindenkor a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Melence, 1908. évi október hó 17.

948-3.3

Előljáróság.

ELSŐRENDÜ CIPŐK NAGY RAKTÁRA

WEINBERGER K.

Nagybecskerek, Hunyadi-fő-utca 23.

Hallatlan olcsón árusítok jó cipőket, u. m.:

Férfiak részére:

amerikai-sev-ro-bergsteiger 11 K.
ugyanaz gombos 12 „
box bőr cugos vagy
bergsteiger 12 K.

Nők részére:

box vagy amerikai sev-ro,
fűzős 10 K.
ugyanaz gombos 11 „
A legjobb **gyermek cipők**
szintén olcsó árban.

Vidéki megrendeléseket az
árak rendkívüli olcsósága
daczára két pár rendelésnél
bérmentve eszközölöm.

363-50.38

**A „Torontali helyi érdekű vasutak r. t.“
elsőbbségi kölcsön kötvényeinek
1908. évi október 5-én tartott
sorsolásnál kihuzott számok jegyzéke**

1 darab a 10.000 korona.

15.065. szám.

22 darab a 2000 korona.

10.097, 10.105, 10.221, 10.244, 10.411, 10.417,
10.475, 10.598, 10.611, 10.625, 10.807, 11.091,
11.344, 11.590, 11.675, 11.826, 11.899, 11.640,
12.249, 12.401, 12.409, 12.495.

28 darab a 1000 korona.

5117, 5220, 5242, 5259, 5400, 547, 5502, 5682,
5770, 5793, 5794, 5811, 5829, 5850, 5872, 5882,
5963, 5967, 6040, 6149, 6216, 6621, 6730, 6905,
7623, 7722, 8167, 8231.

23 darab a 200 korona.

17, 34, 42, 45, 58, 104, 111, 115, 225, 239, 255,
388, 563, 717, 823, 897, 1368, 1620, 1623, 1771,
2891, 3081, 3264. 591-3.2

Hadfy Döme nagybecskereki kir. közjegyzőtől.

54/1908. beadv. sz.

Hirdetemény.

Tudatom a közönséggel, hogy

közjegyzői irodámat

folgó évi november hó 1-ével Magyar-utca
8. szám alá helyezem át.

Nagybecskerek 1908. évi október 19.

Hadfy Döme,

945-3.3

nagybecskereki kir. közjegyző.

**A Korona-utca 588. számú
ház és
7 hold szőlő**

a Muzslyán, kedvező feltételek mellett

eladó.

Dr. Annau Ernő
ügyvéd, Nagybecskereken. 953-3.1

Butor!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az eddig a Hunyadi-
utcaiban (a Muncsi-féle házban) volt butorraktárral átköltözöttem a néh.
Keksz-féle üzletbe (Konkoly-féle ház) a dohány nagytözsde mellé.

Az átköltözöttség alkalmával hátkodok Nagybecskerek város és környé-
kének n. é. közönségét felkérni, hogy becses látogatásukkal minél gyakrabban
szerencsétlenségem én biztosítom olcsó, pontos és tisztességes kiszolgálásról.

Egyidejűleg felkérem a n. é. közönséget, vételkényszer nélkül, a modern
és dus választékú butorraktáram megtekintésére. — Átvesszek pontos és izléses
kivitel mellett minden kárpitós szakmába vágó munkát, épügy mindennemű
javításokat is olcsó árak mellett. — Minél számosabb látogatásért és bizalom-
ért esd kiváló tisztelettel

POLLÁK JAKAB.**Saját asztalos műhely!**

954-3.1

Saját kárpitós műhely!

Butor!

**BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ**

**KITÜNŐ HATÁSÚ VESÉ- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL
SZÉNSAVDUS, KELLEMES, SAVANYKÁS ÍZŰ, VASMENTESÍTETT
rendkívül üdítő asztali viz.**

ÜDÍT GYÓGYIT! ORVOSILAG AJÁNLVA!

lyógygymódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a veseme-
dence idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a lég-
utak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitünő hatá-
sának bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a ferráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

Nagybecskereki főlerakat: **WEHNER JÓZSEF** ügynöksége. Kapható
Schlesinger D. fűszerkereskedésében (a főpostai al szomben), minden
fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 731-153.145

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.

1015/1908. sz.

Kistószeg község előljárósága.

Hirdetemény.

Kistószeg község előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy az árva- és szegényház-
alap tulajdonát képező

korcsmaépület

a hozzátartozó parkkal **f. évi okt. 24-én
d. u. 2 órakor** nyilvános árverésen 1909.
évi január hó 1-től számított 3 (három)
évre haszonbérbe fog adni.

Kistószeg, 1908. évi október hó 16.

957-1.1

Községelőljáróság.

**KECSKEMÉTI
rózsaburgonya,**

azonkívül igen szép fehér
és kék burgonya kapható

őzv. Guttman Jakabné és Fiainál.

Telefon 96. sz. Telefon 96. sz.

Téli eltevésre igen alkalmas.

952-3.2

2305/1908. sz.

Jarkovác község előljárósága.

Árverési hirdetemény.

Alólirott község előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy Jarkovác község, mint
erkölcsi testület tulajdonát képező „Pesko-
vacski Vinogradi“ dülőben fekvő

72 hold szántó földjét

az 1909. gazdasági évre kukoricavetés alá
2 holdas parcellákban **f. évi okt. 27-én d. e.
9 órakor** a községházán készpénzfizetés
mellett haszonbérbe fogja adni.

Közelebbi adatok a község jegyzői
irodában a hivatalos órákon betekintheők.

Jarkovác, 1908. évi október 19.

950-2.2

Községelőljáróság.